

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยได้มีการวางพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปสังคม การเมือง การบริหาร ภาครัฐและการกระจายอำนาจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีความเป็นประชาธิปไตยและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย และมาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิด ความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติรับรองการนำหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการไว้หลายมาตรา เช่น กำหนดให้รัฐ ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้ คือ พัฒนางาน ภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการ ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็น แนวทางในการปฏิบัติราชการ จัดระบบงานราชการและงานรัฐอย่างอื่นเพื่อให้การจัดทำและ การให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550 : 35)

เพื่อสนองเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้ กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับการ เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการ ดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรม

ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชนและประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง จริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับ เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 16)

รัฐบาลได้นำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของรัฐเช่นกัน โดยในด้าน การศึกษาได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการในฐานะองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ของชาติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เป็นการสนองตอบนโยบายปฏิรูปการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ จึงได้จัดทำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2539-2550) โดยการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 3) โดยเฉพาะนโยบาย การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2547-2553 โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์ที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายด้าน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบบริหาร จัดการเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกหน่วยงานบริหารจัดการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และยังคงส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547-2553 ตามไปด้วย ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์หลัก โดยในพันธกิจที่ 2 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาระบบ บริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กร เพิ่มขีดความสามารถในการ บริหารจัดการศึกษา จัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและ สร้างเสริมความเข้มแข็งในการบริหาร จัดการศึกษาให้กับหน่วยงานทุกระดับ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 15-16)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้กำหนดกรอบทิศทาง การขับเคลื่อน นโยบายเพื่อการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดตามสภาพและ บริบท โดยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาในปีการศึกษา 2551 ไว้ 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การปฏิรูป การศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี

วิถีประชาธิปไตย 2) การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง 3) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4) การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และ 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ซึ่งวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 . 2551 ก : 8-13)

โรงเรียนจัดเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน หนึ่งใน การบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ เนื่องด้วยการตัดสินใจสั่งการเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากร การตัดสินใจใดๆย่อมมีผลกระทบต่อองค์กร อาจทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าองค์กรจะไม่มีข้อผิดพลาด บังหลวม ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาลแบบวัฒนธรรมอย่างแท้จริง มิใช่การร่างด้วยกฎหมายและต้องเกิดประโยชน์ต่อทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มิใช่บริหารเพื่อให้ประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะ (เกษม วัฒนชัย. 2546 : 19)

ดังนั้น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จะใช้ได้ผลดีไม่น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการที่จะนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล แต่จากการศึกษาของภิญโญ ไตรสุริยธรรมา (2547 : 77-78) พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะการขาดความโปร่งใส ขาดการมีส่วนร่วมและขาดความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ วีระ รุญเจริญ (2545 : 9) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารการศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า การปฏิรูปการศึกษาไทยจำเป็นต้องให้ผู้บริหารเน้นเรื่องคุณธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการ

ด้วยความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษา ประกอบกับ สภาพการบริหารจัดการในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษาให้ได้คุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
3. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันหรือไม่
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

2. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542 : 11-15) ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาลพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1.1 ครู	จำนวน 2,355 คน
2.1.2 กรรมการสถานศึกษา	จำนวน 1,913 คน
2.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 43,535 คน
	รวม 47,803 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43)

2.2.1 ประเมินขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) ครู	จำนวน 292 คน
2) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน 238 คน
3) ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 314 คน
	รวม 844 คน

2.2.2 กระจายกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา
ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

สถานศึกษาขนาดเล็ก

1) ครู	จำนวน	68 คน
2) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน	93 คน
3) ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	56 คน
	รวม	217 คน

สถานศึกษาขนาดกลาง

1) ครู	จำนวน	170 คน
2) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน	130 คน
3) ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	185 คน
	รวม	485 คน

สถานศึกษาขนาดใหญ่

1) ครู	จำนวน	54 คน
2) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน	15 คน
3) ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	73 คน
	รวม	142 คน

2.2.3 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้รายชื่อโรงเรียนใน
แต่ละขนาดตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 2 (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2.
2550 : 2) ประกอบด้วย

- 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-120 คน)
- 2) สถานศึกษาขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121- 600 คน)
- 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 600 คนขึ้นไป)

3.1.2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

- 1) ครู

2) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ผู้ปกครองนักเรียน

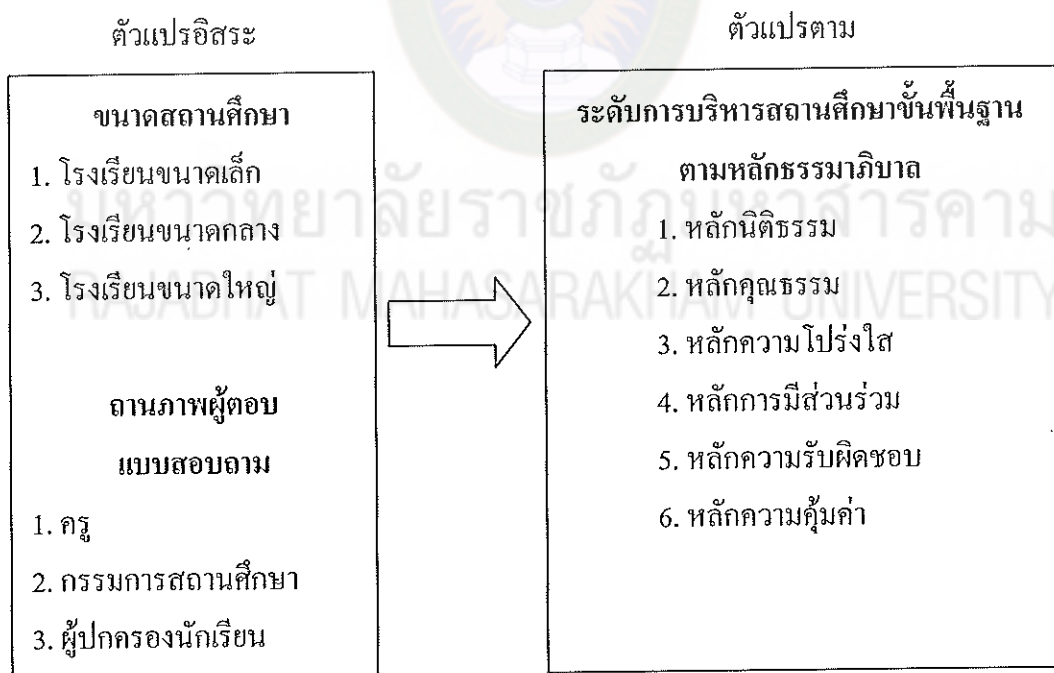
3.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

4. ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาวิเคราะห์ผนวกกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

1. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักเกณฑ์และวิธีการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ของสำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบไปด้วยหลักธรรมาภิบาลพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่

1.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับภายในสถานศึกษา รวมถึงการทำประชาพิจารณ์ บันทึกการประชุม ข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกทุกฝ่ายในสถานศึกษา

1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นถือมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย สถานศึกษา มีส่วนรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตาม ตรวจสอบและร่วม

1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในสถานศึกษาการปรับปรุงระบบการทำงานให้มีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร มีระบบติดตาม ตรวจสอบการตัดสินใจและการดำเนินงานต่างๆในสถานศึกษา

1.4 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตาม ตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติที่ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา

1.5 หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบต่ออย่างเต็มความสามารถ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ยอมรับผลดี ผลเสียจากการทำงาน สามารถชี้แจงเหตุผล พร้อมแสดงข้อเท็จจริงและพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกฝ่าย

1.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งดำรงรักษาทรัพยากรเหล่านั้นให้สามารถดำรงอยู่สืบไป

2. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กิจกรรมต่างๆในสถานศึกษาที่ดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนและผู้สนใจ ภายใต้การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน นิเทศ กำกับ ควบคุมดูแล ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา

3. ระดับการบริหาร หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

4. ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในปีการศึกษา 2552

5. กรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในปีการศึกษา 2552 ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ

6. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือผู้ที่เลี้ยงดูนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในปีการศึกษา 2552

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

8. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

9. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

10. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน

11. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 600 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 สามารถนำไปเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ สามารถยึดขั้นตอนและกระบวนการที่ยอมรับว่าจะนำไปสู่การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานของตนไปสู่ธรรมาภิบาลที่แท้จริง